

КРИТЕРІЇ СФОРМОВАНOSTІ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Пилипенко Н. В.

Досліджуване нами явище формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів являє собою складне, інтегральне утворення, яким передбачається розуміння цілісної картини світу, естетичної сутності її об'єктів, наявність педагогічних, психологічних, методичних, загальнокультурних і художньо-професійних знань, умінь і навичок; цільові установки та мотиви формування естетичного світосприймання; наявність потреби в естетичному сприйнятті світу.

Метою роботи є визначення критеріїв сформованості естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи.

Як доведено в працях багатьох учених ХХ століття (Б. Ананьєва, Л. Виготського, О. Запорожця, І. Зязюна, І. Кона, С. Рубінштейна, П. Якобсона та ін.), мистецтво тісно пов'язане з розвитком інтелектуальної та емоційно – чуттєвої сфер людини й задовольняє одну з її найвищих потреб – художньо-естетичну.

Слід зазначити, що донині не розроблена й не затверджена єдина науково обґрунтована система показників формування естетичної культури майбутніх фахівців, так само, як і не існує єдиної загальноприйнятої й затвердженої системи оцінювання проблеми, що вивчається.

Завдяки проведеному експериментальному дослідженню ми дійшли висновку, що досліджуване нами явище формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів, являє собою складне, інтегральне утворення, яким передбачається розуміння цілісної картини світу, естетичної суті її об'єктів, наявність педагогічних, психологічних, методичних, загальнокультурних та художньо-професійних знань, умінь і навичок; цільові установки й мотиви формування естетичного світосприймання; наявність

потреби в естетичному сприйнятті світу, тобто таких індивідуальних якостей і здібностей майбутнього вчителя, що сприяють успішному формуванню естетичної культури в молодших школярів.

Із метою обґрунтування рівнів сформованості естетичної культури студентів й особливостей реалізації педагогічних умов її формування в майбутніх учителів початкової школи особливу значимість має визначення параметрів оцінювання досліджуваного феномена як культурного.

Аналізуючи проблему дослідження, ми виходили із суті змісту й рівнів сформованості феномена естетичної культури, й дотримувалися певних положень, обґрунтованих І. Ісаєвим.

Розроблена нами система критеріїв оцінювання рівнів сформованості професійно-педагогічної культури викладача вищої школи структурована за такими параметрами: 1) ціннісне ставлення до педагогічної реальності; 2) технолого-педагогічна готовність; 3) творча активність особистості викладача; 4) інтегративність видів педагогічної культури; 5) рівень розвитку педагогічного мислення; 6) прагнення до професійно-педагогічного вдосконалення.

Вищезазначені критерії покладені в основу розроблених нами таких критеріїв сформованості естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи: технологічна готовність майбутнього фахівця до процесу формування естетичної культури особистості; готовність майбутнього вчителя початкової школи до дидактичної культуротворчості; інноваційна спрямованість навчання майбутніх педагогів на культурно-естетичний розвиток особистості; рівень розвитку педагогічного мислення майбутніх фахівців щодо процесу формування естетичної культури; прагнення до професійно-педагогічного вдосконалення та творчості в професійній діяльності, ступінь творчої самореалізації.

На базі визначених критеріїв автор (І. Ісаєв) виокремив 4 рівні сформованості професійно-педагогічної культури особистості: адаптивний, репродуктивний, евристичний, креативний. Із нашого погляду, зазначені рівні

можуть бути екстрапольовані й на оцінювання естетичної культури майбутнього вчителя початкової школи, тому що естетична культура співвідноситься з професійно-педагогічною культурою як особливе й загальне, тому їй властиві ознаки загального, вона може поціновуватися за тими ж критеріями й рівнями. При цьому на кожному з рівнів естетична культура буде виконувати основні функції, властиві й більш загальному явищу – професійно-педагогічній культурі: гносеологічну, гуманістичну, комунікативну, інформаційну, нормативну й освітню.

Отже, критерії й показники завжди в єдності та взаємозв'язку, чим підтверджується системність і цілісність досліджуваного феномена, а також наявність кореляційних зв'язків між ними.